

Julenummer

”Gammelt og Nytt”

Nr.4 2012

Medlemsblad for Båtsfjord Historie og Museumslag

H.M. Kongens fortjenstmedalje.

Torsdag 6.desember 2012 fikk fiskekjøper Kjell Olaf Larsen (70 år) tildelt H.M. Kongens fortjenstmedalje under et arrangement på Båtsfjord Hotell. Det var fylketsmannen i Finnmark Gunnar Kjønnøy på vegne av H.M. Kongen som delte ut medaljen.

Kjell Olaf Larsen er fra Rise i Vestvågøy i Lofoten, han kom til Båtsfjord i 1959 og uten et kort opphold i Kongsfjord og militære har han bodd i Båtsfjord, og drevet egen bedrift i 32 år.

Se fylketsmannens tale annet sted i bladet.

«Gammelt og Nytt» gratulerer Kjell Olaf Larsen med tildelingen av H.M. Kongens fortjenestmedalje.

Lederen har ordet.

Nu lakker det mot jul igjen og jule nr. av «Gammelt og Nytt» skal komme ut før jul.

Kjell Olaf Larsen har fått H.M. kongens fortjenestmedalje og Båtsfjord Historie og Museumslaget har fått kr.15000,- fra Varanger Kraft-Fondet, disse og om jul i Syltefjorddalen og Syltefjord, Helselaget i Syltefjord, lokalhistorisk prosjekt på Nordskogen skole «Båtsfjord etter krigen», og Golla Fyglevik m.m .kan du lese om i dette nr.

På museumet er det gjort noen om møbleringer i høst. Vi flytter fiskeriommet ned og lager en 50/60 års stue og barnerom der fiskeri rommet var. Nede lager vi også enn egen klassebilde utstilling. Vi er ikke helt ferdig med arbeidet. Vi skulle hatt flere frivillige med på arbeidet, så det er bare å melde seg.

Salget av Båtsfjordkalenderen 2013 går litt tregt og vi har solgt ca.50 stk. av boka «Havets Gull». Vi får kr. 150 for hver bok vi selger.

I februar skal vi ha årsmøte. Det er vanlige årsmøtesaker med valg, og da står det leder, kasserer, et styremedlem og 2 varamedlemmer på valg. Har du lyst og være med på vårt arbeid er det bare og ta kontakt. Har du saker som du vil årsmøte skal behandle er det bare å sende den inn til styre innen 15. januar 2013.

Til slutt vil jeg ønske alle en riktig fredelig jul og et godt nyttår.

Alex

En mann i huset er bedre enn ti på gaten.

Årsmøte

Båtsfjord Historie og Museumslag avholder årsmøte søndag 10. februar 2013

I lensmannsgata 4. (Museumet) Klokken 19,30.

Vanlige årsmøte saker.

Saker som ønskes behandlet på Årsmøte må være styre i hende

Innen 15. januar 2013

Styre

Heller Sex på sanden enn sand i sengen.

Jul i Syltefjorddalen

Bestemora mi, ho Edvarda Johansen, er født og oppvokst i Syltefjorddalen. Barndomshjemmet hennes var i Morrasvei, på bruket Gamslett. Ho var flink til å fortelle fra da ho vokste opp og dette husker jeg ho fortalte om julefeiringa:

Vi hadde ikke bakerovn, så all maten ble kokt i gryter, derfor ble det smultringer og fattigmann som ble laga til jul, og lefser i alle varianter. Hvetekaker, sårne med rosiner og bare hvetemel, ble det laga rikelig av. De ble stekt i gryta. Mor mi hadde også bakt massevis av flatbrød. Kjøtt hadde vi nok av, både salta og røkt, og fisk fra elva og vannene. Pålegg hadde ho mor laga, både ost, gomme, rull og annet godt.

Julaften tok vi inn ei fin, lita bjørk som vi pynta med farga papir og talgelys og lysekliper av trådsneller. Så gikk vi rundt treet og sang alle de julesangene vi kunne mens ho mor kokte grøten og dekket bordet. Så ble juleevangeliet lest og vi sang: ”Jeg er så glad hver julekveld”. Etterpå leste far min bordbønna.

Når vi hadde spist på julaften, måtte vi slå opp bordet og dekke på og smøre opp mat og sette fram. Sånn sto det hele første juledag, for da skulle det ikke kokes, det ble bare spist tørrmat. Det ble lagt en duk over, og når vi hadde spist tok vi bort det som var brukt og fylte på fatene. De skitne koppene ble satt bort til dagen etter. Første juledag var hellig, da skulle det ikke gjøres noe, bare helt nødvendig fjøsstell var lov.

Det var heller ikke lov å gå noen steder første juledag, ungene kunne gå en tur ut, men de måtte være ved huset, ikke gå i gården på besøk. Det var strengt forbudt!

Andre juledag brukte vi og gå på besøk til slekta, eller naboan, hele familien. Da var det traktering med det beste man hadde.

Julegaver fikk vi ikke så mye av. Vi fikk alltid nye klær til jul. Jentene fikk kjoler, og guttene nye bukser, skjorter, eller det vi trengte. Det kunne bli et par votter eller noe annet nyttig som vi fikk i gave.

Bodil Persen

Tomgods

Buster hadde også en fin kommentar hva angikk tomgods,..Han hadde vært og levert en hel "Kjelke" med varer på Bryggari, og når han fikk oppgjøret sa han : Æ skjonne ikke folk som ikke drikker, kossen dem klar sæ :)

«Røstegga»

Om formiddagen, den 15. desember 1961, lå "Røstegga" ved Nordkappbanken, ca. 90 kvartmil av land. Dette var jo på mørkeste tida av året og de hadde en par <halinger> igjen. Det var dårlig vær med full storm: - da får de et kjempebrott over båten. Vi lar reder og skipper Olav Stensen fortelle om hva som skjedde. << Vi var to mann oppe. En stod med roret og eg hadde akkurat snutt meg og skulle gå inn i bestikke da brottet kom. Eg blei slengt attover i ei alvorlig fart, og for i dørken.

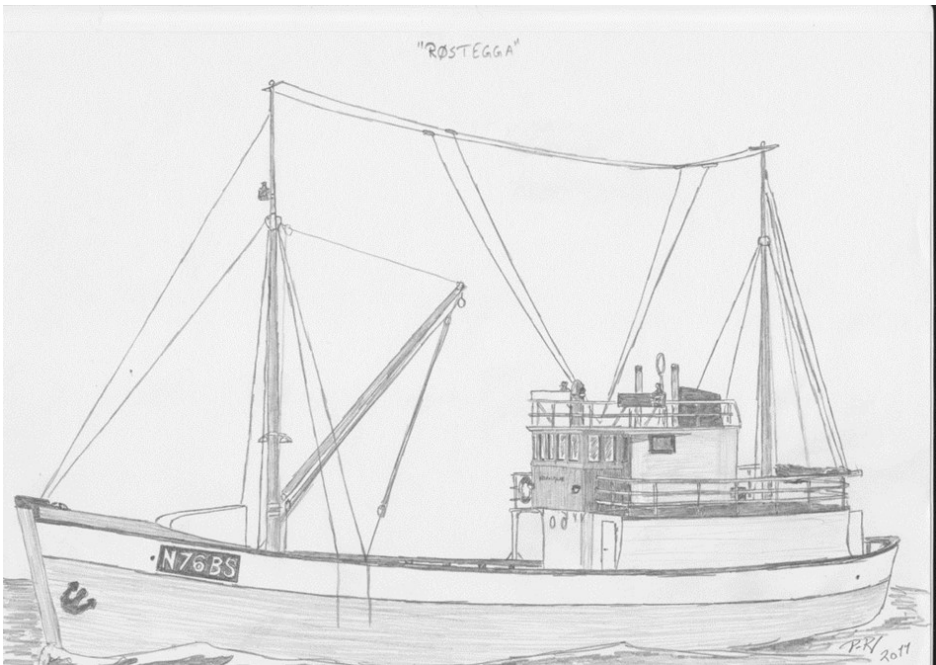
Då eg kom til meg sjøl e heile fronten på styrhuset borte. Rormannen blei slått ut av rorhuset og han fant vi inni travaljubåten, som stod oppreist mella davidan på babord sida. Han va en del forslått og va bevisstlaus en stund. Rattet og fundamentet va bøyd attover i en 45 grades stilling. Radiosenderen og mottakeren ble knust. Da eg fikk summa meg va en del av mannskapet kommet opp. Maskinen stansa momentant – eg antar av trøkket. Romluken for av - braut opp skalkinga då brottet kom. Alle rekkstøtten på babord sida var slått av fra bakken og att til egnarhuset. Alle bingstøtten på dekk va borte. Det lakk inn vatn før boltan som holdt keisingen va røska laus. De to ti-tommers ventilan i keisingen va knust.

Vi skar då ned mesanen og fikk lagt den over romluka, og fikk not ætta sånn noenlunde der. Lyset gikk jo og vi dreiv unna kameratbåten "Havnes" som lå i nærheten. Men vi fikk maskinen i gang, men der fylltes det snart og den stansa på nytt. Det viste seg at pumpen ikkeklarte å holde båten lens. Det va ingenting anna å gjøre enn å få send opp nødbluss. Vi måtte holde rakettan så vi var tre mann som blei litt forbrent. Vi klarte da å få ei av flåtene på sjøen - då va "Havnes" kommet opp mot oss.">>

Så langt skipper Olav Stensen. Det gikk om lag to timer fra brottsjøen traff "Røstegga" til mannskapet trygt va om bord i "Havnes". Hvis ikke "Havnes" hadde vært i nærheten på det tidspunkt, og hvist ikke vi hadde bakka på

været, er det ikke sikkert hvordan det hadde gått med oss, fortalte
mannskapet etter på.

Fra boka «Fra fembøring til stortråler»

«Røstegga» var bygd i 1954 ved Søren Frostad båtbyggeri i Romstad. Den var 77 fot med en Brunvoll på 280 HK.(4 syl.) Båten var eid av Olav Stensen fra Balstad i Lofoten. De viktigste fisket var linefiske, storsilda og småtrål. Båten levert som vanlig i Båtsfjord når den var på torskefiske.

Den som elsker seg selv, behøver ikke være redd for rivaler.

Folketelling 1920.

Båtsfjord: Fiskevær
29 antall bebodde hus (bostader)
Tillstedeværende 138
Hjemmehørende 149

Når det ikke er elskov, er det ingen kjærlighet.

Golla Fuglevik et portrett

Sammenfattet av Ståle A. Olsen

Golla Fuglevik (født: Golla Torgerine Olaisdatter Wilsgaard) ble født 19. april 1876 i Syltefjord og var datter av Joakime Enoksen (også kalt Kima Lein) født i 1855 i Sørreisa og stedatter av Peder Ellingsen Lein født i 1851 i Skogn i Levanger, som var tilreisende skredder og tjenestegutt når han kom til Ytre Syltefjord og Hamningberg. Golla vokste opp i Ytre Syltefjord og flyttet med familien til Hamningberg rundt 1891.

Hennes ekte far var Olai Tobias Wilsgaard født 21. desember 1851 i Torsken på Senja, han var fiskekjøper og handelsmann i Hamningberg. Olai Wilsgaards giftet seg i 1877 med Charlotte Amalie Krane og fikk 9 barn. Blant annet Victoria Charlotte Wilsgaard (Gollas halvsøster), hun var gift med Oscar Carl Ludvik Seim som var banksjef i Bergen. Olai var ofte innom dem når han var i Bergen på foretningsreise. En annen halvbror av Golla var Charles Jakob Wilsgaard som overtok farens bedrift O. Wilsgaard (etablert i 1874) i Hamningberg etter farens død i 1929. Wilsgaardhuset som er bygd i fjerde kvartal av 1800 tallet står fortsatt i Hamningberg, det er det samme huset som er årsaken til skrinleggingen av Sten Inge Riises store prosjekt om et kurs og konferansesenter i Hamningberg. Bygningen er nå vedtaksfredet.

I Ytre Syltefjord var det i 1889 kommet en mann som het Mathias Fuglevik, som opprinnelig var lærer men som 1889 kjøpte et fiskebruk i Ytre Syltefjord. Mathias Fuglevik var født i 1864 på Haram i Sunnmøre og var hele 12 år eldre enn Golla.

I 1892 kom Mathias Fuglevik til Lein familiens hjem i Hamningberg for å spørre om Gollas hånd i ekteskap. Morens kommentar var visstnok: "Det kan ikke være aktuelt. Jenta har jo ikke sluttet å vokse ennå, ho rekker knapt over bordkanten!". Etter dette avslaget rømte Golla og Mathias til Vardø hvor de giftet seg allikevel. Etter en tid i Vardø flyttet de tilbake til Ytre Syltefjord.

Golla var en dyktig og krevende kvinne, hun foretok flere utenlandsturer til Europa og USA på begynnelsen av 1900 tallet, blant annet for å besøke sine slektninger i USA. Hennes halvbror Enok Lein flyttet til Wisconsin i 1906 der han var dagarbeider. Før dette hadde Enok blant annet vært fisker på farens båt Ms "Prøven" av Hamningberg. Ms "Prøven" F 54 VH ble forøvrig senere overtatt av firmaet M. Fuglevik.

Forretningen blomstret og i 1908 fikk firmaet M. Fuglevik medalje og diplom ved en utstilling i Trondheim for førsteklasses rotskjær og rundfisk. Firmaet bestod på denne tiden av 5 fiskebruk, et i Kiberg, et i Makkaur, et på Holmen i Båtsfjord, et på Teinskjæret i Båtsfjord og hovedbruket i Ytre Syltefjord.

Mathias Fuglevik var en innflytelsesrik og aktet mann i lokalsamfunnet, Mathias var Ordfører i Vardø Herred fra 1908 til 1910.

Dessverre døde Mathias Fuglevik brått i 1910 bare 46 år gammel, og etterlot seg Golla barnløs med et stort firma å drifte. Mathias hadde en datter som het Marie fra før ekteskapet med Golla, hun besøkte ofte Ytre Syltefjord i sine ferier.

Golla var en driftig kvinne og overtok selv ansvaret for fiskebruket i Ytre Syltefjord, på de andre stedene ansatte hun faktorer som å administrere fiskekjøpene. Det ryktes at hun hadde et intimt forhold til noen av faktorene sine.

Da Mathias var gått bort kontaktet Golla sin halvbror Enok Lein i USA og bad han flytte hjem igjen for å hjelpe til med bedriften. Enok og hans hustru Kaspara (Vicander) og deres datter Ester samt svigerforeldrene til Enok ble så alle bosatt i Ytre Syltefjord.

Kaspara døde senere og Enok giftet seg med Katinka Holmen, hun var kommet til Berlevåg som kaptein i Frelsesarmeen for å etablere Frelsesarmekorps der. Til Katinka og Enoks bryllup sendte den bestemte Golla følgende telegram til anledningen: "Gratulerer, reiser herfra antagelig mandag", Golla var på en av sine reiser. Katinka ble degradert fra kaptein i

Frelsesarmeen etter sin kjærlighetshistorie med Enok. I 1936 døde Enok bare 54 år gammel.

Da firmaet M. Fuglevik i 1939 feiret sitt 50 års jubileum stod det i en avisomtale at gründeren av firmaet (Mathias Fuglevik) var energisk og optimistisk og at han brukte sitt pågangsmot til gangs i det finnmarkske næringslivet. Det er underlig at ikke Golla ble levnet omtale da hun tross alt hadde drevet selskapet i 29 av disse 50 årene, men i denne tiden var jo fortsatt kvinnelige fiskekjøpere en sjeldenhet, og ikke helt godtatt av samfunnet.

Krigen kom i 1940, og den 13. september i 1941 omkom Enoks enke Katinka om bord på hurtigruteskipet "Richard With" som ble torpedert av den britiske ubåten HMS "Tigris". "Richard With" hadde rundt 130 personer om bord på sin tur sørgående fra Honningsvåg, da den ble torpedert syd for Rolvsøya. Cirka klokken 1100 kommanderer kapteinløytnant Bone på HMS "Tigris" ild mot skipet, og sendte ut to MARK IV torpedoer, den ene bommer men den andre treffer "Richard With" midtskips mellom maskinrommet og første plass akterut.

Fiskebåten "Stolpen" på 43 fot og med en maskin på 30 hester, iler til stedet. "Stolpen" klarte å redde rundt 30 mennesker etter torpederingen. Enoks enke Katinka var en av de rundt 100 omkomne. Etter dette ble det besluttet at den ordinære hurtigruten ikke skulle gå lengre enn til Tromsø.

Golla kjøpte huset etter Katinka i Berlevåg og var bosatt der resten av krigen. Golla var en sparsommelig dame både i foretningsførsel og privat, til tross for dette gav hun i anledning sin halvsøster Astrids bryllup med Nils Larsen i Berlevåg, båten F 1 B "Tana" på 38 fot i bryllupsgave. Skøyta ble senere overtatt av Gollas fosterdatter Marie og hennes mann. Dette var visstnok den første fiskebåten i Berlevåg med motor.

Når krigen i Øst Finnmark gikk mot sluttet i oktober 1944, ble Gollas hus i Berlevåg brent, som så mange andres. Golla flyttet da tilbake til sitt hjem i

Ytre Syltefjord. Gollas hus var et staselig hus med mosaikk i glassverandaen og utvendig ornamentering, inne var det badekar med løveføtter, plysjmøbler og piano.

Når krigen var over, avviklet Golla firmaet M. Fuglevik som da hadde vært i rift i hele 56 år, og hun fikk krigsskadeerstatning for sitt hus i Berlevåg. Erstatningen brukte hun på å bygge seg et nytt hus i Båtsfjord sammen med sin nevø Rolf Lein i 1947.

Et begivenhetsrikt og sagnomsust liv fylt av utfordringer og tragedier tok slutt i 1958, da døde Golla Fuglevik 82 år gammel i Båtsfjord. Hennes hår var ravnsvart som det hadde vært i hele hennes lange liv.

Kilder: Merkantilt Biografisk Leksikon fra 1935; Havets Gull fra 2012; www.digitalarkivet.no; www.arkivverket.no; www.biblioteket.imr.no m. fl.

Når en mann forsikrer den kvinnen han elsker om at han ikke er henne verdig, har han som regel rett.

1912

Nye fartsgrenser

21.juni. Lov om motorvogner § 19. kjørehastigheten skal til enhver tid avpasses saaledes, at ulykker og forstyrrelser av ferdseien undgaaes. Inden byer og bymæssig bebyggede strøk maa hurtigheten ikke overskride 15 kilometer i timen, med mindre Kongen efter andragende fra vedkommende kommunale myndighet tillater en større kjørehastighet.

Utenfor byer og bymæssig bebyggende strøk kan hurtigheten, naar der er fri utsigt over veien, økes, forsaavidt føreren er i stand til under alle omstændigheter at opfylde de ham paahvilende pligter – dog aldri utover 35 kilometer i timen. Etter mørkets indtæden og i tæt skodde maa ikke kjøres over 15 kilometer i timen; dog kan amtsveistyret for enkelte ruters eller veisræknings vedkommende tillate, at kjørehastigheten økes til 25 kilometer i timen efter mørkets indtæden.

HELSELAGET I SYLTEFJORD.

Del 1

Skrevet av Randi Sætre.

Det er i år 75 år siden det ble startet Helselag i Syltefjord.

Den 7.november 1937 ble Syltefjord Sykepleieforening "Solstreif" stiftet (senere Helselaget "Solstreif").

Dette skjedde etter initiativ av reisesøster Dikka Brun. Denne begivenhet fant sted i Anna Michelsens hus i Sandfjord, og det var møtt fram 11 personer på stiftelsesdagen.

Siden det var de første, kan det være av interesse å nevne dem med navn. Det var: Karl Abrahamsen, Olga Abrahamsen, Else Endresen, Aslaug Smelror, Alie Svendsen, Laila Svendsen, Ellen Pape, Gudrun Michelsen, Anna Michelsen, Agda Nilsen og reisesøster Brun.

Styret.

Det første styre ble: Anna Michelsen – formann. Agda Nilsen – nestformann. Else Endresen – kasserer. Aslaug Smelror – revisor.

Navnet.

Det var reisesøster Brun som kom med forslag til navn, og det ble enstemmig vedtatt at den nystiftede forening skulle få navnet "Syltefjord Sykepleieforening Solstreif".

Lover.

Deretter ble det vedtatt lover for foreningen – hele 25 paragrafer. Jeg skal ikke referere alle disse, men trekke frem et par. Først det vi kan kalle formålsparagrafen. Den kommer som nr.2: "Foreningens tanke er å motarbeide – motvirke sykdom av enhver art, men især tuberkulosen ved en bedre hygiene i kretsen".

Samarbeidsparagrafen. § 9. "Det er ønskelig å kunne samarbeide med lignende foreninger inden Vardø herred".

Det fantes da lignende foreninger i Makkaur, Hamningberg, Kiberg og Komagvær. (I Båtsfjord ble det også stiftet forening i 1937). Et mål for dette samarbeidet kommer frem i neste paragraf der det heter: Et mål for disse er elles ansettelse av søster med et par måneders opphold på hvert sted, og at lønningen da fordeles mellom foreningene på hvert sted.

Dette var de mer langsiktige mål. Som nærmeste mål hadde foreningen å arbeide for å skaffe sykekurv til kretsen, og drikkfontene til skolen(internatet i Hamna).

Arbeidet.

På dette grunnlaget begynte så foreningen sitt arbeide. Det ble holdt ukentlige møter hvor det ble arbeidet til lagets beste. Den første utlodning var en kringle gitt av Anna Michelsen. Den innbrakte kr.12,- til foreningen. Om lagets virke i det første driftsår, kan siteres fra beretningen som ble sendt til hovedforeningen:

- ” Foreningen har 19 medlemmer. Vi arbeider for å skaffe sykepleierske. Det er foretatt skolebarnsundersøkelse med tuberkulinprøve. Trettini skolebarn er undersøkt, av disse reagerte åtte positivt. Foreningen arbeider dessuten for sykekurv og hjelpekasse for førstehjelp i sykdomstilfeller. Ved basar har foreningen fått inn kr.36,80. Regnskapet balanserer med kr. 114,45, med en beholdning på kr. 63,24.”

Formannen kunne ellers fortelle at arbeidet hadde gått godt, tross dårlige tider. Det sies også at allerede da hadde foreningen søkt om støtte til bad, men på grunn av kommunegaranti,måtte saken utsettes inntil videre.

Arbeidet videre.

Arbeidet videre fram mot krigstiden var meget vanskelig. På grunn av de dårlige tider var det vanskelig for medlemmene å utrede medlemskontingenten, og vi skjønner alvoret i dette når kontingenten på det tidspunkt var kr.1,- for medlemmer over 18 år, og kr.0,50 for dem som var under 18 år.

Likevel fikk foreningen innkjøpt sykekurv med tilbehør i 1939. Den kom seg på kr. 145,-.

*fotoErna Marcussen
Sykekurven befinner seg i
dag på Syltefjord Lokalsamling.*

Under krigen var arbeidet meget vanskelig, og store perioder var der ingen foreningsvirksomhet.

I 1944 sto foreningen for suppeutdeling på grunnlag av råstoff som var tildelt av Svenska – Norgehjelpen. I alt ble det laget og utdelt 2.400 personer suppe ”til glede både for voksne og barn” som det heter. Det var visse vansker med å få kokt denne suppen, da det var vanskelig å oppdrive kokekar til å koke suppen i.

Helselagets første formann, Anna Michelsen, sluttet som formann ved utgangen av 1944.

Etter krigen.

De fleste som bodde i Sandfjord var nå flyttet inn til Nordfjord.

Arbeidet med badesaken ble tatt opp igjen. I 1949 ble det satt ned en komite for å arbeide med saken. Det ble Karl Kitdal, Ingolf Nilsen, Odin Olsen og Hjalmar Smelror.

Denne saken ble lagets viktigste i mange år framover. Det var ikke noen enkel oppgave å få til et slikt foretakende, selv om alle tilspurte institusjoner var enige om at det var et nødvendig og godt formål.

Etter mye skriving og søknad om tilskudd hos forskjellige institusjoner var en kommet så langt i 1953 at en kunne sette opp følgende kostnadsoverslag for "Folkebad med helsekontor" i Syltefjord:

• Bidrag fra Vardø herred	kr. 1.500,-
• Bidrag fra Norsk Folkehjelp	kr. 1.500,-
• Bidrag fra Rikstrygdeverket	kr. 9.000,-
• Bidrag fra Fiskeridirektoratet	kr. 9.000,-
• Bidrag fra Amerikagavefondet	kr. 2.000,-
• Bidrag fra Finnmark fylke v/fylkeslegen	kr. 1.500,-
• Lån fra Syltefjord Fiskersamvirke	kr. 1.500,-
• Utført gratis arbeide	kr. 120,-
• Egenkapital	kr. 5.320,-
Sum kostnadsoverslag	kr.31.440,-

Bidragene fra Rikstrygdeverket og Fiskeridirektoratet, som var en vesentlig del av finansieringen, kunne ikke utbetales før bygget var langt på vei ferdig. Av den grunn fikk laget tatt opp et lån på kr.18.000,- i Vardø Sparebank som skulle dekkes i sin tid av de nevnte bidrag.

Det ble så etterpå søkt om statsstøtte til dekning av de kr.1.500,- som en hadde måttet låne av Syltefjord Fiskersamvirke. Den 7.februar 1955 melder fylkesmannen i Finnmark at det er kommet underretning fra Sosialdepartementet om at dette beløp er gitt i støtte fra Staten.

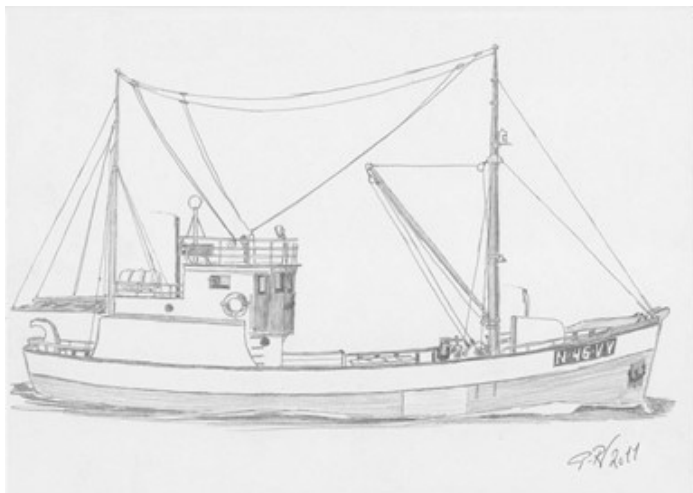
I brev til Fylkesmannen av 21. februar 1955, melder så helselaget at bygget nå er ferdig, og at omkostningene er holdt innenfor den oppsatte finansieringsplan. Det sies at det ennå gjenstår å montere badstueovnen, men at slik montering vil ta til en av de nærmeste dager.

En stor sak var brakt vel i havn, ja den største i helselagets historie.

Helselaget hadde nå fått eget hus med folkebad og kontor for lege. Å holde dette i drift og utvide virksomheten i forbindelse med det, ble lagets hovedoppgave i årene etter.

«Sundsholm»

«Høsten 1963 fikk linebåten «Sundsholm» fra Balstad i Lofoten en kraftig bråttssjø over seg på Nordbanken. Rormannen ble slått gjennom rorhuset og på havet, styrhuset slått skjev på keisingen, eignerhuset slått til pinneve og flere rekke støtte ble slått av.«Sundsholm» drev med banklinefiske for Båtsfjord og leverte til Årnesbruket.

«Sundsholm»
er bygd i
1995 og var
59,4 fot lang
og eier og
skipper var
Erling
Stensen fra
Balstad i
Lofoten.

«Sundsholm» ved Aarnes kaia i Båtsfjord etter at den ble tatt opp til Båtsfjord.

LOKALHISTORISK PROSJEKT – NORDSKOGEN SKOLE «BÅTSFJORD ETTER KRIGEN»

Så var vi endelig i mål med vårt Lokalhistoriske prosjekt som har foregått i 2 uker.

Følgende var tema for vårt prosjekt ;

- *Skole i «Gamle Dager»*
- *Museumsbesøk*
- *Tungeskjæring + egning*
- *Baking ; kakemenn + pepperkaker*

BESTEMOR «KITTY» KOSER SEG MED BAKING !

- *Karing av ull*
- *Intervju av personer som har levd en stund*
- *Forberede utstilling med intervjuene*
- *«ÅPEN DAG»*

Det ble en «pangfinale» med «ÅPEN DAG» der mange foreldre, besteforeldre og familie kom og fikk se hva vi har holdt på med i prosjektet. Utstillingen vi hadde laget ble en suksess der den eldre garde fikk mimre fra den tida de vokste opp etter krigen. Leker, utstyr, bilder og intervju som elevene hadde gjennomført, fikk fart på denne minnenes stund. Det ble tatt en god del bilder som også forteller hva vi holdt på med i prosjektdagene.

FRA «ÅPEN DAG» - UTSTILLINGEN

*MARGOTH FORBERGSKOG BLIR INTERJUET
AV IVRIGE ELEVER*

Skolen vil på vegne av elevene og lærerne takke så mye de personene som stilte opp for oss i prosjektperioden.

Skolen vil bruke dette arbeidet videre i undervisningen og også se på hva neste prosjekt vil bli. DETTE GA MERSMAK!!

Torbjørn Tangen

God mat er som god sex. Jo mer du får, jo mer får du lyst på

God Historie

Når du lar kreativiteten tar av, og det gjorde bror min, han Oddemann. Han hadde vært hos han Edmund Bjørnenak og lånt ei lita golv vifta, på turn hjem stakk han innom puben en tur. Det satt en del fesker og tok seg en øl. Han der luringen hadde trædd en ull vott over kontakten, gikk bort tel en kar og sporte om han kunne få lov å intervju han, sa han va fra NRK Finnmark, og at det hadde med feskekvotan og feskeprisan å gjøre. Fyren blei i fyr å flamme han både bantes og svor på myndigheten, så han Oddemann måtte stoppe han, men han fikk nu sende en hilsen hjem. Æ trur det gikk ei stund før han der bror min turte å vise seg på puben igjen.

Reidun

Den som er herre over sin lidenskap, er slave av sin fornuft.

Stue gardiner.

Er det noen som har stue gardiner 2 fag fra 50/60 tallet som Båtsfjord Musemet, kan få til ny-stua vår. 160 lang. Ta kontakt med Gerd Karin på Telefon : 99253081

Varanger Kraft – Fondet 2012

foto A.Bolle

Viseadmimstrennde direktør Stein Mathiden i Varanger kraft gir leder i Båtsfjord Historie og Museumslaget Alex Bolle Diplomet.

Båtsfjord Historie- og museumslag har fått tildelt 15 000,- fra Varanger Kraft-fondet 2012. Begrunnelsen er at tiltaket det søkes støtte til blant annet har god allmennytte. Oppussing vil gjøre det lettere for skoleklasser og andre grupper å kunne bruke lokalene, noe som kan ha god verdi både for laget og for de besøkende. Vi i Varanger Kraft er glade for å kunne støtte og synliggjøre det verdifulle arbeidet Båtsfjord Historie- og museumslag gjør i lokalsamfunnet.”

I tillegg fikk Nesseby Idrettsforening og Kirkenes Svømmeklubb fra Varanger Kraft - Fondet 2012.

2012 er det 6. året det tildeles støtte fra Varanger Kraft-fondet. Det legges vekt på at innkjøpet skal stimulere til aktivitet i Øst-Finnmark, mange skal ha glede av det, og det skal bygge opp under noen av Varanger Kraft sine verdier: ansvarlig, åpen, nær og nyskapende.

VARANGER KRAFT

Hvis Gud hadde ment at vi skulle ha gruppesex, ville han sikkert har gitt oss flere kjønnsorganer

Har dokkert sett han Ingolf ?

Det ble spurt etter han på kaia i Båtsfjord etter hvert som båtene kom inn. Det var storm ute i havet. Båten het "Løveng", og dreiv den gang før Båtsfjord med lina. Skipper var den hardbarka Ingolf Godtlibsen fra Lenvik. Det her skjedde midt i 30- årene, de hadde ikke sender om bord slik at de fikk gitt beskjed.

Alle andre båter var sluttet av og gått til land – det gikk ett døgn øg det gikk to døgn – men "Løveng" var ikke å se. Redningsskøta blei send ut og klarte å lokalisere "Løveng", som lå og bakka på været. Fra redningsskøyta blei det ropt over om de trengte hjelp: < Ja, dem begynte å få lite olja – dem skulle ha hatt seg et fat > Men det blei no til at de gikk inn etter tre døgn ute stormen. Det var svart av folk på kaia i Båtsfjord da "Løveng" kom inn. Da båten lå vel fortøyd ved kaia var det en som dristet seg til å spørre om han hadde vært sterk. < Jaaa – han van o ikkje verre enn at eg gikk i treskoen over dekke> svarte skipperen.

Fra boka «Fra fembøring til stortråler»

«Båtsfjordkalenderen» 2013 og Boka «Havets Gull»

Er nu i salg på Båtsfjord Museum, Velferdstua, Båtsfjord Biblioteket og Sommer Kafeen i Syltefjord. Kalenderen koster kr.100,00 - + frakt og boka « Havets Gull» kr. 300 + frakt. De kan også bestilles hos Alex Bolle tlf. 91775292 eller på mail - abolle@online.no.

Julefeiring hjemme hos oss på 1950-tallet.

Av Bodil Persen

Jeg er født i 1952 og vokste opp i en stor søskenflokk i Syltefjord. Mine aller beste barndomsminner har jeg fra 50-tallet.

Jula var noe helt spesielt, noe alle ungene gledet seg til hele året. Det startet tidlig, allerede i august, med salting og røyking av blink og laks. De som skulle spekes ble lagt i ei lita tønne og saltet. Hvordan røykalaksen ble oppbevart husker jeg ikke, men det hadde vi alltid i jula. Neste gjøremål var synging av kjøttrull og salting av kjøtt. Kjøttet ble også lagt i ei tønne, kjøttrullene og sidene ble saltet for seg, og senere hengt opp til tørk. Disse ble vannet ut og kokt julaften.

Julebaksten var et kapittel for seg. Vi hadde ikke strøm, så all steking av brød og kaker måtte foregå i svartovnen. Mamma var en mester i å fyre slik at stekovnen fikk rett temperatur, til småkaker var det ved som var best, og når det skulle stekes kakebunner og annet finere bakverk brukte hun torv. Det skulle være 7 slags kaker, jeg husker spesielt serinakaker og kanelstenger og mamma si spesielle krydderkake. Og så julebrødene, med massevis av rosiner og sukat, de var fantastiske. Det ble bakt store porsjoner, for både pappa og vi ungene var noen skikkelige kakemonser, og det hendte mer enn en gang at vi sneik oss til å prøvesmake slik at kakeboksene var nesten tomme når jula kom. Smultringene skulle kokes etter at ungene hadde lagt seg, men jeg, som er født natterangler, sto opp når jeg hørte at det var aktivitet på kjøkkenet og fikk være med på det også. Tidlig på morgenen lillejulaften ble de siste brødene bakt, og bløtkaken.

Hele huset skulle være vasket rundt til jul, alle skap og skuffer, ja alt skulle skinne. Klær og skotøy skulle også være vasket, strøket og pusset og klart til det nye året. Min jobb fra jeg var ganske lita var å pusse kasserollene, med stålull, Ata og en slags gryteskrubb som jeg ikke har sett etter at jeg ble voksen.

Endelig kom den store dagen! Tidlig på morgenen ble vi badet og fikk rene klær på oss, mens kjøttrullgryta kokte. Så var det å pynte juletreet. De første årene hadde vi ei lita "einebærbusk", en stamme som det var festa einekvister på, senere fikk vi furutre. Treet ble pynta med kurver vi hadde laget av pent papir, litt glitter, hjemmelaget julepynt og norske flagg, og i toppen ei blank glitterstjerne. Lys hadde vi ikke på treet, det var for brannfarlig.

Så kom dagens høydepunkt: Kjøttmølje. Tidlig på formiddagen spiste vi grøt, men julematen over all mat var kjøttmølje. Vi brukte kraften fra kjøttrull og innekjøtt, dyppet flatbrød i og spiste det oppbløtte flatbrødet med sirup på. Kjemp godt!! Mamma og pappa spiste pinnekjøtt med tilbehør, men ungene

ville ikke ha kjøtt, vi var rett og slett ikke noe begeistret for det. Desserten var multekrem eller riskrem hvis vi ikke hadde multer. Etter middagen kom finklærne på og kl. 17.00 startet vi med kaffe, kaker og annet godt, før julegavene ble åpnet.

Julegavene var ikke så store og mange, bare fra den aller nærmeste familie. Fra mammas familie fikk vi nesten alltid en felles forundringspakke med godsaker, som karameller med farga papir på, ansjos og annen dyr hermetikk, og andre søtsaker som var et eventyr for oss unger. Ellers var det stort sett klær vi fikk, og en og annen leke. I 1958 fikk jeg den flotteste julegave jeg kan huske, nemlig ei bok, ei høy, avlang eventyrbok, fra bestemor. Det var den første i en lang rekke med gode bøker jeg fikk hos henne. Etter kveldsmaten stupte vi i seng og sovnet.

Første juledag kosa vi oss hjemme. Det var ikke lov til å gå til andre folk da, så vi lekte med de nye lekene, pappa leste til oss, vi hørte litt på radio og spilte Svarteper og Ludo. Vi hadde ikke middag denne dagen, men en stor julelunsj med alt godt pålegg, brød i flere varianter, og rester fra dagen før. (Dette er en tradisjon som pappa hadde med seg, og som har gått i arv til hans barn og barnebarn.) Bordet sto dekket lenge, og vi sang julesanger innimellom spisinga.

Andredagen var den store besøksdagen, da kunne vi unger gå fra hus til hus for å se hva de andre hadde fått i julegave. Vi lekte og kosa oss ute, og fikk brukt litt energi. Om ettermiddagen var det familiebesøk, og om kvelden skulle som regel de voksne ut på besøk.

Tredje juledag var det juletreffest på "Ungdomshuset". Her samlet hele bygda seg i sin fineste stas, gikk rundt juletreet og sang julesanger. Vi fikk kakao og smørbrød, og så kom nissen. Jeg var ikke så glad i disse juletreffestene da jeg var lita. Jeg var ikke en yndig, liten frøken som trippet rundt og viste seg fram i finstasen, men ei skikkelig villspika som fort ble både bustete og skitten. Og det fikk jeg virkelig høre fra "fruene" på disse festene. Julenissen kom jo med gaver til de snille barna, men alle fikk jo, de jeg syns var trollete også, og det syntes jeg var blodig urettferdig.

Jula var ei fredelig og god tid, alle hadde tid til å gjøre ting i lag, liketil han pappa som ellers i året var en travelt opptatt mann.

Eldre kvinner er best fordi de alltid tror at de kanskje gjør det for siste gang.

Tale til fiskekjøper Kjell Olaf Larsen, 6. desember 2012 i Båtsfjord, i forbindelse med overrekkelse av H.M. Kongens fortjenstmedalje.

Jeg har i dag fått det ærefulle og hyggelige oppdrag på vegne av H.M. Kongen å rette en hilsen og takk til deg, Kjell Olaf Larsen, for din sterke samfunnsgagnlige innsats for kystsamfunn lokalt og regionalt og for fiskerinæringen generelt, og få tildele deg H.M. Kongens fortjenstmedalje for denne innsatsen.

Kjell Olaf Larsen har vært engasjert innenfor fiskerinæringen mer enn 50 år, og ledet egen bedrift her i Båtsfjord gjennom de siste 32 år.

Fiskerinæringen i Nord-Norge har gjennom flere tiår stått overfor store økonomiske og strukturelle utfordringer, og Larsen er snart den eneste i Finnmark som har klart å opprettholde driften gjennom alle disse år og i tillegg utvikle bedriften til et mønsterbruk med høyeste sertifisering som matbedrift, og en av de mest lønnsomme bedrifter i landsdelen. Han har gjennom dette bidratt sterkt til gode arbeidsplasser for egne ansatte og helårig og sikker sysselsetting i Båtsfjord-samfunnet og de seneste årene også i Vardø og Vadsø.

Både Larsen og bedriften har fått flere priser nasjonalt og internasjonalt for denne innsatsen;

- Fiskeridirektoratets Quality Award, (1994),*
- Båtsfjord Kommunes miljøpris (2001),*
- EU's Certificate of Excellence (2001)*

og utropt til forbilde i Europa innenfor helse- og miljøarbeid.

Larsen har vært samfunnsengasjert langt utover egen arbeidsplass og utvist stor uegennyttig innsats i utvikling av Båtsfjord-samfunnet, gjennom bistand og drahjelp for øvrig næringsliv, i realisering av viktige infrastrukturtiltak, trivselstiltak for befolkningen, arbeide for høyere utdanning, tilrettelegging av arbeid for ungdom og bidrag innenfor idrett og kultur. Han har vært med i forskjellige frivillige organisasjoner gjennom 40 år, og gjort langt mer enn sin verneplikt også i politikken, ved å ha sittet i kommunestyret i syv perioder helt fra 1975 og vært aktiv innenfor flere kommunale utvalg.

Larsen har også vært sterkt engasjert i landsdekkende forvaltningsutvalg og næringsorganisasjonsarbeid, og har blant annet gjennom sin innsats innenfor

både i fiskerisamfunnene langs kysten og for fiskerinæringen generelt. Ikke minst har han vært en brobygger mellom de ulike deler av fiskerinæringen og vært med på å gi norske fiskeprodukter et positivt omdømme, både nasjonalt og internasjonalt. Kjell Olaf, du framstår gjennom ditt virke og din ersonlighet som en ener på landssiden innen fiskerinæringen i Finnmark og Nord-Norge, og nyter stor anerkjennelse og har stor integritet også hos aktørene på sjøsiden. Din sterke innsats innen næringsliv sammen med ditt samfunnsnyttige og sosiale arbeid for lokalsamfunnet, kysten og fiskerinæringen generelt, er grunnlaget for at du i dag hedres med H.M. Kongens fortjenstmedalje.

Det er H.M. Kongen selv som fatter beslutning om medaljetildeling. Og du blir invitert til Slottet for å få takke Kongen. Men det står mange bak, som alle unisont har støttet opp ditt kandidatur.

Du har i mange sammenhenger framstilt virksomheten din som bare en ”storkiosk” å regne sammenlignet med de store. Beskjedenhet kler deg, men vi vet du er stolt av denne ”storkiosken” og hva du har fått til. Og vi er mange som er umåtelig stolte av deg, og derfor gleder oss med deg i dag.

I følge statuttene kan slik medalje gis for særlig samfunnsgagnlig innsats. Statuttene er fra i år strammet inn og det blir framover klart færre som oppfyller kravet. Kongens fortjenstmedalje rager derfor høyt.

Det er en stor glede å konstatere at du, Kjell Olaf Larsen, gjennom ditt virke, oppfattes å ha utført en innsats av slik samfunnsgagnlig karakter, og få overrekke deg H.M. Kongens fortjenstmedalje samt diplom som et synlig bevis for din innsats.

Gunnar Kjønnøy
fylkesmann i Finnmark

Skjemt og Alvor

***Presten besøkte Oline på 90
års dagen.
Kanskje jeg kunne få synge en
salme
for deg, spurte presten.
- Ja, gjør det du, svarte Oline,
så går
jeg ut på kjøkkenet i mens og
koker kaffe...:)***

Julehilsen fra ordfører

Desember er med sine korte dager den mørkeste måneden i året. Samtidig er dette måneden med de største forventningene, de største gledene og den måneden vi tenner flest lys.

Adventstiden som vi nå er inne i, gjør noe med forventningene til både store og små. De fleste gleder seg til jul, med fine gaver, god mat, god drikke og masse tid sammen med familie og venner.

Men det viktigste vi bør gjøre, er å vise omtanke for hverandre og ikke minst for de som trenger det litt ekstra i juletiden.

Jeg vil på vegne av oss politikere ønske alle en fin adventstid, ei god og fredelig jul og et godt nyttår!

Med vennlig hilsen

Geir Knutsen

Kjærligheten og meslinger er farligere jo eldre pasienten er.

Båtsfjord: En syketransport i mars 1958.

En kvinne på 36 år er gravid med sitt femte barn. Mannen og den eldste sønnen på 16 år er på Lofotfiske. Hjemme har kvinnen 2 gutter på 11 og 13 år, og en jente på 7 år. Ute blåser det storm med sne, og veiene er føket igjen. Ingen biler kommer frem.

Kvinnen får kraftig blødning og legen blir tilkalt. Legen vil ha kvinnen til sykestua. Br. Aarsæther har en beltebil med stor overbygd slede. ”Stor – Jim” (Sigvald Pedersen) blir kontaktet og kommer med beltebilen og sleden. Fire mann må til for å holde sykekurven på plass under transporten til sykestua. Pasienten kommer frem til sykestua, men blødningen blir verre. Legen vil transportere pasienten videre til Vardø sykehus.

Redningskøyta er ute på oppdrag. Løsningen blir at M/K ”Sydbris” med skipper Odd Hauksnes skal gå til Vardø med pasienten. Sykekurven er for stor til at de får den ned i lugaren på båten. Den blir da plassert nede i ”rommet”(fiske rommet).

Etter en tur på ca. 5 timers, kommer pasienten frem til Vardø sykehus. Det går heldigvis bra med henne, og 8. april føder hun en jente ca. 1 måned for tidlig.

BOLLESLEKTA

På bildet ser vi barn, barnebarn, oldebarn med ektefolk og samboere.

I juli 2012 hadde etterkommende etter Anna og Ingvald Bolle slekts treff, samt 70 års feiring av Jarl Bolle. 51 av 52 stk. var samlet. Anna og Ingvald kom fra Buksnes i Lofoten og flytta til Båtsfjord i 1950

Det er med fotball som med sex, alle bevegelser kan forutsies og er av ganske begrenset antall.

God Jul og Godt Nytt år!

Styre i BHML.

Styret i BHML består av Alex Bolle leder, Randi Sæther kasserer, Torbjørn Tangen sekretær, Bodil Persen og Gerd Karin Tobiassen styremedlemmer. Varamedlemmer er Ståle Olsen og Harald Wahl

Når en mann inviterer en pike på middag, forventer han som regel at hun er desserten.

Medlemmer.

Båtsfjord Historie og Museumslag har pr. i dag 61 medlemmer, men ønsker oss flere. **Bli medlem du også!**

Medlemskontingenten for 2012 er kr. 200,-, for alle medlemmer
Som medlem vil du få tilsendt medlemsbladet ” *Gammelt og Nytt*”. Som kommer ut 4 ganger i året. Medlemskontingenten kan du sende til Båtsfjord Historie og Museumslag v/ Randi Sætre, Schirmersvei 7. 9990 Båtsfjord.
Bankkontonr.:4930.12.9290

Å trette med en kvinne er som å prøve å lese en avis i storm.

Etterlysning!

Har du bilder eller ting som du vil gi til Museumet, ta gjerne kontakt, eller kom å besøk oss i Lensmannsgat 4
Eller du har ei god historie eller avisutklipp som du vil dele med oss?

«Kjærlighet er sterk, den løfter opp både kjole og serk»

Stoff til bladet

Har du stoff eller bilder som vi kan bruke i bladet, kan du sende det på mail til abolle@online.no eller til Alex Bolle Postboks 137, 9991 Båtsfjord. Alt stoff taes i mot med takk. Du kan også ta kontakt på mobil 91 77 52 92.
Neste nr. vil komme ut i mars 2013. Stoff til bladet må sendes innen 1.mars. 2013

Jeg har aldri hatet en mann nok til å gi han diamantene tilbake.